

دین و زندگی

۱- گزینه «۴» - آیه شریفه «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِيدِنَا مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» «و ما آسمان ها و زمین را به بازیچه نیافریدیم؛ آن ها را جز به حق خلق نکردیم»، با اشاره به هدفمندی تمام مخلوقات و بیهوده نبودن آن ها، حیوانات، گیاهان و حتی حرکت انسان را هدفدار می داند و هیچ یک از این ها، بیهوده نیستند. دقت شود که در این آیه به هدف خاصی در خلقت موجودات اشاره نشده است.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دهم - درس اول)

۲- گزینه «۲» - خداوند با دادن نعمت های مادی و معنوی به انسان، او را گرامی داشته و به او کرامت بخشیده و بر بسیاری از مخلوقات برتری داده است. آنچه در آسمان ها و زمین است، برای انسان آفریده و توانایی بهره مندی از آن ها را در وجود او قرار داده است. همه این ها نشان می دهد خداوند متعال برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه ای قائل شده است. (سراسری داخل کشور - ۹۸) (پایه دهم - درس دوم)

۳- گزینه «۲» - آیه صورت سؤال بیانگر اعتقاد کافران است که زندگی را منحصر به دنیا می دانند و پاسخ به آن ها در آیه شریفه «افحسبتم انما خلقناکم عبثاً و انکم الینا لا ترجعون» بیان شده است که تأکید می شود زندگی جهان عبث و بیهوده نیست و همه به سوی خداوند برمی گردیم.

(سراسری داخل کشور تجربی - ۹۹) (پایه دهم - ترکیبی)

۴- گزینه «۲» - کنار رفتن پرده از حقایق عالم: در آن روز با تابیدن نور حقیقت از جانب خداوند پرده ها کنار می رود و اسرار و حقایق عالم آشکار می شود و واقعیت همه چیز از جمله اعمال و رفتار و نیات انسان ها و نیز حوادث تلخ و شیرینی که در زمین اتفاق افتاده است، آشکار می شود. نوع دیگری از رابطه میان عمل و پاداش و کیفر وجود دارد که عمیق تر و کامل تر از دو نوع قبلی است. همان طور که در بحث از نامه عمل دیدیم، آنچه انسان با خود به قیامت می برد، باطن اعمالی است که اکنون در این دنیا قابل مشاهده نیست. هر عملی یک جنبه ظاهری و یک جنبه باطنی دارد. جنبه ظاهری بعد از عمل از بین می رود. اما جنبه باطنی هرگز از بین نمی رود و در روح هر انسانی باقی می ماند. هر عملی که ما در زندگی دنیوی انجام می دهیم، حقیقت و باطن آن عمل در جهان آخرت به صورت زشت یا زیبا، لذت بخش یا درد آور مجسم می شود و انسان خود را در میان باطن اعمال خود می بیند. (تجسم اعمال) پس آنچه در روز قیامت به عنوان پاداش یا کیفر به ما داده می شود، عین عمل ما است. به عنوان مثال، کسی که ربا می خورد و یا مال یتیمی را به ناحق تصاحب می کند، اگر باطن و چهره واقعی عمل او در همین دنیا برملا شود (که نمی شود)، همگان خواهند دید که او در حال خوردن آتش است؛ اما در دنیا آتش آشکار نمی شود و هنگامی که او وارد جهان آخرت می شود و پرده ها کنار می رود، حقیقت و باطن عمل عیان می گردد و آتش از درون او زبانه می کشد. «إِنَّ الَّذِينَ يُكَلِّونَ أَمْوَالَ آلِيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا» «کسانی که اموال یتیمان را از روی ظلم می خورند جز این نیست که آتشی در شکم خود فرو می برند و به زودی در آتشی فروزان

در آیند.» (سراسری داخل کشور زبان - ۹۹) (پایه دهم - درس هفتم)

۵- گزینه «۳» - از توجه به احادیث زیر از امیر دل‌ها علی (ع) درمی یابیم که «محاسبه و ارزیابی اعمال» موجب سعادت و اصلاح نفس خواهد شد. به عیب‌هایش آگاه شود و به گناهانش پی ببرد و گناهان را جبران کند و عیب‌ها را برطرف سازد.

پیام	حدیث
هر که به محاسبه نفس خود پردازد: به عیب‌هایش آگاه شود و به گناهانش پی ببرد و گناهان را جبران کند و عیب‌ها را برطرف سازد.	مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ: وَقَفَّ عَلَى غُيُوبِهِ، وَأَحَاطَ بِذُنُوبِهِ، وَأَسْتَقَالَ الذُّنُوبَ، وَأَصْلَحَ الْغُيُوبَ
ثمره محاسبه، اصلاح نفس است.	ثَمَرَةُ الْمُحَاسَبَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ
هر که نفس خود را حساب‌رسی کند نیکبخت شود.	مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه‌های «۱» و «۲» به صورت سؤال اشاره دارند و گزینه «۴» حدیث پیامبر اکرم (ص) را در خصوص وجوب محاسبه نفس قبل از حساب‌رسی روز قیامت بیان می‌کند. (سراسری داخل کشور ریاضی - ۹۹) (پایه دهم - درس هشتم)

۶- گزینه «۴» - زنان ایرانی قبل از اسلام که عموماً پیرو آیین زرتشت بودند، با پوشش کامل در محل‌های عمومی رفت و آمد می‌کردند. پوشش و حجاب زنان در ایران باستان چنان برجسته بود که حتی برخی از مورخان غربی بر این باورند که می‌توان ایران باستان را منشأ اصلی گسترش حجاب در جهان دانست. در ادیان دیگر و عموم فرهنگ‌ها، پوشش زنان به صورت یک اصل پسندیده مطرح بوده و کمتر قوم و ملتی است که زنان آن پوشش مناسبی نداشته باشند. تفاوت‌ها مربوط به چگونگی و حدود آن بوده است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۹۸) (پایه دهم - درس دوازدهم)

۷- گزینه «۱» - مایه حیات جهان مادی و اساس زندگی، آب است که در آیه شریفه «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ» مورد توجه واقع شده است. زیبایی و اعجاز لفظی قرآن کریم، سبب نفوذ خارق العاده آن در افکار و قلوب در طول تاریخ بوده است. علل فرستادن پیامبران متعدد عبارت‌اند از: الف) استمرار و پیوستگی در دعوت، ب) رشد تدریجی سطح فکر مردم، ج) تحریف در تعالیم پیامبران پیشین دقت شود که آمادگی بشر برای دریافت برنامه کامل، از عوامل ختم نبوت است. (سراسری داخل کشور هنر - ۹۹) (پایه یازدهم - درس ترکیبی)

۸- گزینه «۲» - ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها خداست «انما ولیکم الله ورسوله...» (علت) و به همین جهت، فرمان برداری و اطاعت از دستورهای او و کسانی که خودش معین کرده «اطيعوا الله واطيعوا الرسول...»، ضروری و واجب است. (معلول)
اجرای هر قانون و پیروی از هر کس، هنگامی صحیح است که به گونه‌ای به قانون الهی و فرمان او بازگردد. کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند، درحالی که فرمان و قانونشان نشئت گرفته ناشی از فرمان الهی نیست، «طاغوت» نامیده می‌شوند. پذیرش حکومت «طاغوت» و انجام دستورهای وی بر مسلمانان حرام است. (علت)

بنابراین، لازم است در جامعه، حکومتی وجود داشته باشد که «طاغوتی» نباشد؛ یعنی موردپذیرش خداوند باشد و دستورات الهی را که در قرآن و روایات آمده است، به اجرا درآورد. (معلول)

آیه «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ» به این موضوع اشاره دارد. بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: یکی از اهداف ارسال پیامبران آن بود که مردم، جامعه‌ای بر پایه عدل بنا کنند و روابط مردمی و زندگی اجتماعی خود را بر اساس قوانین عادلانه بنا نهند.

گزینه «۳»: اجرای هر قانون و پیروی از هر کس، هنگامی صحیح است که به گونه‌ای به قانون الهی و فرمان او بازگردد نه اینکه هیچ ارتباطی با حکومت‌های طاغوتی نداشته باشند.

گزینه «۴»: آیا ندیده‌ای کسانی که گمان می‌کنند به آنچه بر تو نازل شده و به آنچه پیش از تو نازل شده ایمان دارند، اما می‌خواهند دوری به نزد طاغوت برند، حال آنکه به آنان دستور داده شده که به آن کفر بورزند و شیطان می‌خواهد آنان را به گمراهی دوردرازی بکشاند.

(سراسری خارج از کشور ریاضی - ۹۹) (پایه یازدهم - درس چهارم)

۹- گزینه «۳» - در یکی از روزها، نزدیک ظهر، فرشته وحی از جانب خداوند آیه‌ای بر پیامبر نازل کرد که در آن ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ»:

«همانا ولی شما خداوند و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را بر پا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» (مائده ۵۵)

با نزول این آیه، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم دریافت که چنین واقعه‌ای رخ داده است و کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد دارد او را معرفی کند، با شتاب و درحالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد و پرسید: چه کسی در حال رکوع صدقه داده است؟ فقیری که انگشتی در دست داشت، به حضرت علی که در حال نماز بود، اشاره کرد و گفت: آری، این مرد در حال رکوع، انگشتی خود را به من بخشید. مردم که از محتوای آیه باخبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا نیز، ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد. نزول این آیه در چنین شرایطی و اعلام ولایت حضرت علی از جانب رسول خدا، برای این بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد. (سراسری خارج از کشور زبان، هنر، ریاضی و تجربی - ۹۸) (پایه یازدهم - درس پنجم)

۱۰- گزینه «۴» - انتخاب شیوه درست مبارزه ← مجاهده در راستای ولایت ظاهری

معرفی خویش به عنوان امام برحق ← مجاهده در راستای ولایت ظاهری

تلاش برای برقراری عدالت ← علت و جهت مبارزه امامان با حاکمان

سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم ← سیره پیامبر در رهبری جامعه (سراسری داخل کشور تجربی - ۹۹) (پایه یازدهم ترکیبی)

۱۱- گزینه «۱» - به دلیل غایب بودن ایشان، بهره‌مندی از امام در عصر غیبت کاهش می‌یابد. از این رو آن حضرت خود را به خورشید پشت ابر تشبیه کرده اند. در این دوره، نه امکان حکومت و ولایت ظاهری آن امام هست و نه امکان تشکیل جلسات درس و تعلیم معارف و احکام دین. لذا این بهره‌مندی، منحصر به «ولایت معنوی» می‌شود که نیازمند ظاهر بودن بین مردم نیست. ایشان به اذن خداوند از احوال انسان‌ها آگاه است، افراد مستعد و به ویژه شیعیان و محبان خویش را از کمک‌ها و امدادهای معنوی خویش برخوردار می‌سازد. امام عصر در نامه ای به شیخ مفید از علمای بزرگ اسلام، می‌فرماید: «ما از اخبار و احوال شما آگاهیم و هیچ چیز از اوضاع شما بر ما پوشیده و مخفی نیست.» (اطلاع دقیق)

ایشان در ادامه همین نامه می‌فرماید: «ما در رسیدگی [به شما] و سرپرستی شما کوتاهی و سستی نمی‌کنیم و یاد شما را از خاطر نمی‌بریم که اگر جز این بود، دشواری‌ها و مصیبت‌ها بر شما فرود می‌آمد و دشمنان، شما را ریشه کن می‌کردند.» هم اکنون نیز امام عصر سرپرست، حافظ و یاور مسلمانان است. هدایت باطنی افراد، حل بعضی از مشکلات علمی علما، خبر دادن از پاره‌ای رویدادها، دستگیری از درماندگان و دعا برای مؤمنان، نمونه‌هایی از یاری رسانی‌های آن حضرت است. چه بسیاری از افرادی که از یاری آن امام برخوردار می‌شوند، بدون آنکه ایشان را بشناسند. (سراسری خارج از کشور انسانی - ۹۸) (پایه یازدهم - درس نهم)

۱۲- گزینه «۲» - از آیه شریفه «قُلْ مَنْ رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ افَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ...» مفهوم می‌گردد که پرسش و پاسخ مطرح شده در آیه هر دو از خداست. پس روشن است که مشرکان خالقیت خدا را قبول دارند ولی پرستش خدا و کمک خواستن از او و نفی شرک را نمی‌پذیرند. (سراسری داخل کشور تجربی - ۹۹) (پایه دوازدهم - درس دوم)

۱۳- گزینه «۱» - دقت شود که سنت ابتلاء با کلید واژه فتنه در آیه «وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَغْتَبِ اللَّهُ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ» از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای آنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی [عبادت و بندگی] کند. پس اگر چیزی به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود. او در دنیا و آخرت، [هر دو] زیان می‌بیند. این همان زیان آشکار است.» اشاره شده است و رویگردانی از خدا، واکنش عابدان از روی تردید در برابر فتنه‌ها و ابتلائات است. (سراسری داخل کشور ریاضی - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس سوم)

- ۱۴- گزینه «۱» - بیت «برو این دام بر مرغی دگر نه / که عنقا را بلند است آشیانه» به نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان اشاره دارد. آیه شریفه «قال رب السَّجَنَ احبَّ اِلَيَّ مِمَّا يدعونني اليه» مؤید همین مفهوم است. (سراسری داخل کشور تجربی - ۹۹) (پایه دوازدهم - درس چهارم)
- ۱۵- گزینه «۴» - خداوند این گونه تعیین کرده که انسان کارهایش را «با اختیار انجام دهد» و کسی نمی‌تواند از اختیار که ویژگی ذاتی اوست فرار کند حتی اگر بخواهد فرار کند بازهم این یک کار اختیاری بوده چون همین کار را با خواست و اراده خود انجام داده است. در گزینه «۱» تحت اختیار انسان نادرست است. (سراسری داخل کشور تجربی - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس پنجم)
- ۱۶- گزینه «۴» - آیه ۹۶ سوره اعراف: «و لو ان اهل القرى امنوا و اتقوا لفتحنا عليهم بركاتٍ من السماء و الارض ولكن كذبوا فاخذناهم بما كانوا يكسبون»؛ «و اگر مردم شهرها ایمان آورده و تقوا پیشه می‌کردند، قطعاً برایشان می‌گشودیم برکاتی از آسمان و زمین ولی تکذیب کردند پس آنان را گرفتار ساختیم به [کیفر] آنچه مرتکب می‌شدند.» این آیه به سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او اشاره دارد. (سراسری داخل کشور تجربی - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس ششم)
- ۱۷- گزینه «۲» - مطابق آیه شریفه ۱۷۵ سوره نساء: «فاما الذين آمنوا بالله و اعتصموا به فسيدهم في رحمة منه و فضل و يهديهم اليه صراطاً مستقيماً» خداوند کسانی را که ایمان آورده و تمسک بجویند را هدایت می‌کند. (سراسری داخل کشور هنر - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس هفتم)
- ۱۸- گزینه «۱» - اندیشه، بهار جوانی را بر طراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد. علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد. پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «أفضلُ العِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»؛ برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست. (سراسری خارج از کشور انسان - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس اول)
- ۱۹- گزینه «۱» - پرسش پیامبر از کشته شدگان جنگ بدر مبنی بر حق یافتن وعده خداوند، تأکیدی بر عبارت شریفه «و من أصدق من الله حديثاً» و صادق القول بودن و راست‌گو بودن خداوند است. (سراسری تجربی داخل کشور - ۹۹) (پایه دهم - ترکیبی)
- ۲۰- گزینه «۳» - محبوب شدن نزد خداوند متعال، در صورتی است که از دستورات خدا که توسط پیامبر (ص) ارسال شده است تبعیت کند: «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ...» کمال مراعات تبعیت و اطاعت از خداوند و پیامبر و اولی الامر، یعنی امامان است که در آیه اطاعت مورد تأکید واقع شده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ...» (سراسری داخل کشور هنر - ۹۹) (پایه دهم - درس نهم)
- ۲۱- گزینه «۲» - آن حضرت روزی به یارانش فرمود: «که دوست دارد نگاهش به چهره کسانی افتد که از آتش دوزخ درامان‌اند، به جویندگان علم بنگرد. سوگند به کسی که جان من در دست قدرت اوست، هر شاگردی که برای تحصیل علم آنه به قصد شهرت و نه برای تظاهر و تفاخر، به خانه عالمی رفت و آمد کند، در هر گامی، ثواب و پاداش عبادت یک ساله عابد برای او منظور می‌گردد و برای هر قدمی که در این مسیر می‌نهد، شهر آبادی در بهشت برای او آماده می‌سازند. بر روی زمین که راه می‌رود، زمین نیز برای او طلب آموزش می‌کند...»
- این حدیث به منزلت «خردورزی»، «عقل‌گرایی»، «علم دوستی» و «دانایی» اشاره دارد که آیه شریفه «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَلْمُونَ وَ الَّذِينَ لَا يَلْمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ» این فضیلت را بیان می‌کند. (سراسری خارج از کشور زبان، هنر، تجربی و ریاضی - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس نهم)
- ۲۲- گزینه «۳» - امیرالمؤمنین علی (ع)، در سخنرانی‌های متعدد، بارها مسلمانان را نسبت به ضعف و سستی‌شان در مبارزه با حکومت بنی‌امیه بیم می‌داد و می‌فرمود: «سوگند به خداوندی که جانم به دست قدرت اوست، آن مردم [شامیان] بر شما پیروز خواهند شد (معلول)؛ نه از آن جهت که آنان به حق نزدیک‌ترند، (شامیان از حق دورند) بلکه به این جهت که آنان در راه باطلی که زمامدارشان می‌رود شتابان فرمان او را می‌برند و شما در حق من بی‌اعتنایی و کندی می‌کنید. (علت) این مطلب، قلب انسان را به درد می‌آورد که آن‌ها در مسیر باطل خود این چنین متحدند و شما در راه حق این گونه متفرق و پراکنده‌اید.» (اتحاد در باطل و افتراق در حق) (سراسری داخل کشور ریاضی - ۹۹) (پایه یازدهم - درس هفتم)
- ۲۳- گزینه «۴» - با ظهور تمدن دوم اروپا در دوره قرون وسطی و کنار گذاشتن اعتقادات باستانی و بت‌پرستی و آغاز روی آوردن به مسیحیت، مردم بت‌پرست اروپا به یک دین الهی معتقد شدند، بت‌ها و بت‌خانه‌ها از بین رفت و اتحاد و یکپارچگی در سرزمین اروپا حاکم شد. اما از سوی دیگر، مبلغان مسیحی که تشکیلات تبلیغی پیچیده و وسیعی را جهت تبلیغ اعتقادات مسیحیت تأسیس کرده بودند، اعتقادات نادرستی را که از نظر خودشان اعتقادات رسمی مسیحیت بود، تبلیغ می‌کردند؛ بنابراین اعتقادات نادرست مبلغان مسیحی موجب انحراف این تمدن گردید. (سراسری داخل کشور ریاضی - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس دهم)

۲۴- گزینه «۳» - هر انسانی در درون خود با دو دعوت روبه‌رو است:

۱- دعوت عقل و وجدان یا همان «نفس لوّامه» که از ما می‌خواهد در حدّ نیاز به تمایلات فروتر (دانی - پست) پاسخ دهیم و فرصتی فراهم کنیم که تمایلات معنوی و الهی در ما پرورش پیدا کند و آن زیبایی‌ها وجودمان را فراگیرند.

۲- دعوت دیگر، دعوت هوی و هوس یا همان «نفس اماره» است که از ما می‌خواهد فقط به تمایلات بُعد حیوانی سرگرم و مشغول باشیم و از تمایلات عالی و برتر غافل بمانیم. (سراسری خارج از کشور ریاضی - ۹۹) (پایه یازدهم - درس یازدهم)

۲۵- گزینه «۳» - کسی که پیش از ظهر مسافرت کند وقتی به حد ترخص رسید می‌تواند افطار کند و کسی که بعدازظهر مسافرت کند باید روزه خود را تمام کند.

→ وطن	→ وطن
رسیدن به وطن باید روزه را تمام کند	از وطن به سفر برود باید روزه را تمام کند
← وطن	← وطن
از وطن به سفر برود به حد ترخص رسید افطار کند	رسیدن به وطن نمی‌تواند روزه بگیرد

(سراسری زبان خارج از کشور ۹۸) (پایه دهم - درس دهم)